

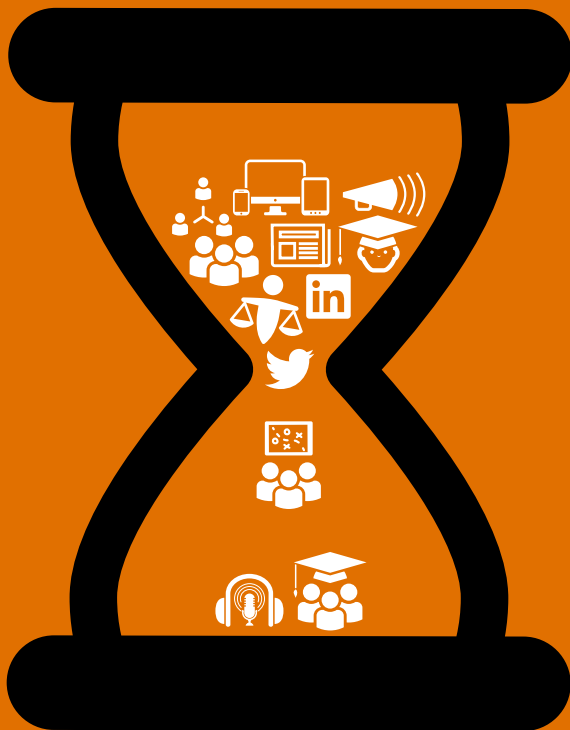
Samen sterk voor toezicht

De Inspectieraad blikt terug op 2021

De Inspectieraad bevestigde in 2021 dat het doel van de raad is om gezamenlijk te staan voor het toezicht. Daarvoor bundelen de leden hun krachten en werken zij samen aan de betekenis en positie van toezicht, de kwaliteit van toezicht en de innovatie van toezicht.

Bureau Inspectieraad blikt terug. In veel opzichten was 2021 een productief jaar!

2021

in getallen

Betekenis en positie

De discussie over de vernieuwing van de samenwerkingsovereenkomst van de Inspectieraad kwam afgelopen jaar in de afrondende fase. Parallel aan die discussie maakte de Inspectieraad zich sterk voor de totstandkoming van een Wet op de rijksinspecties. Die wet moet de onafhankelijke positie van rijksinspecties een solide juridische basis geven.

Meer over
toezicht in het
coalitieakkoord.

Ambitie

Beide trajecten gingen min of meer gelijk op: in het coalitieakkoord van december 2021 werd de totstandkoming van een Wet op de rijksinspecties expliciet onderdeel van het politiek programma van de nieuwe regeringscoalitie. Slechts enkele weken daarna, in januari 2022, zetten alle leden van de Inspectieraad hun handtekening onder een vernieuwde samenwerkingsovereenkomst, waarin de ambitie voor de verdere ontwikkeling van de Inspectieraad krachtig

wordt verwoord: ‘Samen staan voor het instituut toezicht’. De inspecties spreken daarmee uit dat ze gezamenlijk willen werken aan de verbetering van hun toezicht en de versterking van de betekenis en positie van toezicht in den brede.

Meer over
de vernieuwde
samenwerkings-
overeenkomst.

Tendens

Daarmee is voor de Inspectieraad een belangrijke fase van bezinning afgerond. De Inspectieraad heeft zich doen gelden als hoeder van het inspectietoezicht, in staat om tot krachtige gezamenlijke standpunten te komen. We kijken er niet meer van op als een Kamerlid aan de verantwoordelijke bewindspersoon vraagt wat de Inspectieraad vindt van bepaalde thema's.

Wellicht gaat het te ver om deze ontwikkelingen als een grote koerswijziging te duiden. Het gaat vooral om een versterking van een tendens die al eerder in gang is gezet. Allerlei

ontwikkelingen bij de afzonderlijke leden van de Inspectieraad kwamen samen: twijfels bij de media en het parlement over de onafhankelijkheid van inspecties naar aanleiding van incidenten, het zoeken van steun bij elkaar in de omgang met de beperkingen die de coronapandemie met zich meebracht, maar vooral de onderlinge uitwisseling van ideeën over een versterkte positie van de Inspectieraad en het in de openbaarheid brengen van die ideeën, hebben gezorgd voor voldoende druk en focus.

Het is nu zaak de gewekte verwachtingen waar te maken. De Inspectieraad is vele initiatieven gestart die passen bij die ambitie.

Interview

Voorzitter Jan van den Bos over onafhankelijkheid van rijksinspecties.

Kwaliteit

Staan voor de positie en het belang van (inspectie)toezicht brengt ook de verplichting met zich mee om te zorgen voor een hoog kwaliteitsniveau van dat toezicht. Bureau Inspectieraad levert een bijdrage aan de borging van die kwaliteit, o.a. met de leertrajecten binnen de Academie voor Toezicht.

Meer over
de Academie
voor Toezicht.

Academie voor Toezicht

De Academie voor Toezicht heeft in 2021 verder gewerkt aan haar streven om dé denk- en doeplek voor rijkstoezicht in Nederland te zijn. Ze heeft dat gedaan door het leren en ontwikkelen van toezichtprofessionals te bevorderen door het stimuleren van kennisuitwisseling. Zo zijn er in 2021 elf edities van het Leertraject

Startende Inspecteur gestart en afgerond, waarvan vier online. Dit traject voorziet nog steeds in een behoefte en de grote diversiteit aan deelnemers en deelnemende inspecties staat garant voor sectoroverstijgende kennisuitwisseling.

Meer over
het Leertraject
Strategisch
Toezicht.

In 2021 is opnieuw het Leertraject Strategisch Toezicht uitgevoerd. De alumni van dit leertraject zijn verenigd in het Toezicht Innovatie Netwerk en zetten op die manier hun kennisuitwisseling voort.

Meer over

Programma
Top Toezicht-
houders.

Programma Top Toezichthouders

Binnen de Inspectieraad was een breed gedeelde wens om een leertraject te ontwikkelen waarin (nieuwe) top-functionarissen de ruimte hebben om van elkaar te leren en met elkaar lastige situaties te bespreken: het Programma Top Toezichthouders. Dit nieuwe traject is in december 2021 van start gegaan.

Peer reviews

Tegenover een grotere nadruk op onafhankelijke positionering past een grotere nadruk op kwaliteitsbewaking. In 2021 is een uitgebreide inventarisatie gemaakt van manieren waarop het toezicht van inspecties door externen wordt getoetst. Ook is een begin gemaakt met onderlinge kwaliteitsbewaking ('peer reviews').

Onderzoeksprogramma Vernieuwing van Toezicht

De Academie voor Toezicht (AVT) en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) lanceerden begin 2020 het onderzoeksprogramma over Vernieuwing van Toezicht. Dit

Meer over
de drie onder-
zoeksprojecten.

deden zij op initiatief van de samenwerkende Nederlandse rijksinspecties en de markttoezichthouders.

Medio 2021 zijn drie consortia van wetenschappers en toezichthouders geselecteerd die met financiële steun hun onderzoeksvoorstellen de komende vijf jaar gaan uitvoeren. De drie programma's bestaan uit onderzoek en praktijkverbetering en geven nieuwe inzichten in het vernieuwen van onafhankelijk, publiek toezicht.

De drie onderzoeksprojecten richten zich op vraagstukken en oplossingen op het gebied van:

- legitimiteit en gezag
- kwaliteit en professionaliteit
- maatschappelijke verantwoording en publieke waarde van toezicht

Aan de drie consortia is gevraagd een kennissynthese- en benuttingsproject te starten. Dit project is er op gericht om de kennis uit de verschillende onderzoeken met elkaar te verbinden en zo effectief mogelijk te benutten voor de toezichthouders.

Innovatie

Meer over

Programma
Innovatie
Toezicht.

Het borgen van de kwaliteit van toezicht vraagt ook om vernieuwing van toezicht, om in de pas te blijven lopen met een snel veranderende omgeving. Bureau Inspectieraad startte daarvoor enkele jaren geleden het Programma Innovatie Toezicht. Doelstelling van dat programma is de kracht van de samenwerking tussen de organisaties te gebruiken om de veranderingen binnen de individuele organisaties te versterken en te ondersteunen. Het programma kent drie lijnen: maatschappelijke dialoog, nieuwe technieken en professionalisering.

Maatschappelijke dialoog

Afgelopen jaar kreeg de maatschappelijke dialoog onder meer vorm en inhoud door de activiteiten en opgedane kennis daarover bij de rijksinspecties onderling te delen en van elkaar te leren. Er bestond veel animo voor deze sessies, omdat vertrouwen van de samenleving in het toezicht

van inspecties een actueel aandachtspunt is. Daarnaast is een aantal deskundigen, wetenschappers en bestuurders in speciale sessies uitgenodigd ervaringen te delen en inspiratie te brengen. Deze inzichten worden door de inspecties benut om de vertrouwensrelatie met degenen op wie ze toezicht houden, te versterken.

Ook is de serie podcasts over de toekomst van toezicht voortgezet. Daarin gaan diverse inspecteurs-generaal in gesprek met speciale gasten over de maatschappelijke ontwikkelingen en wat die

betekenen voor de toekomst van toezicht. In 2022 is een volgend podcast-seizoen te beluisteren.

Nieuwe technieken

Deze programmalijn focuste in 2021 met name op het thema digitalisering. Binnen dit thema zijn vier onderdelen geprioriteerd:

- toezicht op artificial intelligence (AI)
- toezicht met AI
- cybersecurity
- databewustzijn

Voor toezicht op AI is een breed samengestelde werkgroep opgezet waarvan Bureau Inspectieraad het secretariaat voert en die in 2021 verder uitbreidde: inmiddels zijn 24 rijksorganisaties vertegenwoordigd. Belangrijk punt van aandacht in deze werkgroep was het medio 2021 verschenen concept van de Europese AI-verordening en de daarop vanuit toezicht te leveren input.

Op het terrein van cybersecurity bestond al een overleg van toezichthouders betrokken bij de Wet Beveiliging Netwerk- en Informatiesystemen. Het onderwerp speelt echter voor (veel) meer toezichthoudende organisaties. In de eerste helft van 2021 is door de Inspectieraad een inventarisatie gedaan van de stand van zaken

en de ervaringen bij betrokken organisaties, waarna een brede werkgroep is gestart.

Voor toezicht met AI volgden in de afgelopen jaren meerdere groepen de door de Inspectieraad geïnitieerde cursus 'Datascience voor toezichthouders'. In 2021 rondde een groep deze cursus af en werd een volgende editie voorbereid. Daarnaast werd verkend wat de mogelijkheden zijn om met een aantal toezichthouders gezamenlijk een techniek te ontwikkelen om signalen van internet en social media te analyseren.

Tot slot is voor databewustzijn een bijeenkomst georganiseerd waarin de stand van zaken werd geïventariseerd en waarbij ook werkwijzen en ontwikkelde producten ter bevordering ervan zijn toegelicht en uitgewisseld. Deze inventarisatie en uitwisseling krijgt in 2022 een breder vervolg.

Professionalisering

De lijn professionalisering richt zich op de doorontwikkeling van het vak van toezicht houden, zowel op het niveau van de individuele inspecteur als op het niveau van de (lerende) organisatie. De opgedane kennis en de tools van deze lijn worden waar mogelijk ook ingezet bij de Academie voor Toezicht. In 2021 werd met name gewerkt aan twee projecten binnen deze lijn:

Kritische beroeps-situaties

In 2021 is de Inspectieraad verder gegaan met het project 'Kritische Beroeps-Situaties' (KBS) dat eind 2019 is gestart. Begin 2021 is een bundel van verhalen, gebaseerd op de eerste gesprekken, in digitale vorm gepubliceerd. In 2021 is er met 12 organisaties en samen-

werkingsverbanden gesproken over de implementatie van de KBS methodiek en zijn er 13 online en twee fysieke KBS gesprekken gevoerd. Voor de begeleiding van de gesprekken is een pool opgericht van begeleiders uit diverse inspecties.

Bekijk

de publicatie
van KBS
verhalen.

Het KBS digiboek heeft een belangrijke rol bij het zetten van de toon van de nieuwe KBS gesprekken. De verdere toepassing van de KBS methodiek bij inspecties zal ook in 2022 doorgaan.

Meer over

'Aandacht voor
wat werkt'.

Aandacht voor wat werkt

Het project 'Aandacht voor wat werkt', dat Manja Bomhoff in opdracht van de Inspectieraad uitvoerde, is afgerond. Het project was gericht op het vergroten van het effect van toezicht en het bespreken daarvan. Het heeft een viertal nieuwe tools opgeleverd die zijn aangeboden aan alle toezichthouders en ingezet worden bij de Academie voor Toezicht.

Digitaal ontmoeten

De pandemie beleefde in 2021 zijn tweede jaar en maakte het werk van de Inspectieraad niet eenvoudig. Activiteiten als het verzorgen van leertrajecten en het voeren van een dialoog over de maatschappelijke functie van toezicht, werden regelmatig beperkt tot online bijeenkomsten. Dat was verre van ideaal: zowel in de leertrajecten als in de dialoog over de maatschappelijke functie, leeft de sterke overtuiging dat dergelijke activiteiten het meest opleveren als mensen direct met elkaar kunnen praten en niet via een scherm.

Het vergde de nodige inventiviteit om de programma's voor deze activiteiten te laten doorlopen. En achteraf kunnen we constateren dat het online aanbieden van dergelijke activiteiten toch veel inspirerende ideeën en resultaten heeft opgeleverd.

Dit is een uitgave van Bureau Inspectieraad. Meer informatie over deze en andere uitgaven is te verkrijgen bij:

Bureau Inspectieraad
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
www.rijksinspecties.nl
info@inspectieraad.nl
070 - 70 00 567

© Bureau Inspectieraad, Den Haag, 2022

Illustratie & grafisch ontwerp:

Ontwerpstudio 2 MAAL EE
Elise Eekhout
www.2maalee.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
